

с определенным способом их перевода. В конечном счете, способ перевода выбирает сам переводчик, и каким бы он ни был, он не должен противоречит сути текста и структуре его повествования.

Список использованных источников:

1. Архипов А. Ф. Письменный перевод с немецкого языка на русский язык – М.: КДУ, 2008.
2. Бурлак А. Л. Введение в практику письменного перевода с русского языка на английский. Этап 1: уровень слова. – М.: МГУ им. М. В. Ломоносова, 2002.
3. Translation strategies by A. Noibert. Available at: http://classes/grammar/113.komissarov_obshaya_teoriya_perevoda/html/4.html (accessed 15 September 2011).
4. Translation models. Available at: http://sgulingv.narod/library/mod_perevod.htm (accessed 10 November 2013).

Кузьменко Н.В.

студентка,

Полтавський інститут економіки і права

Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна»

ПЕРЕКЛАД ПОЛІТИЧНИХ ФРАЗЕОЛОГІЗМІВ (НА МАТЕРІАЛІ ПРОМОВ ГІЛАРІ КЛІНТОН)

Серед найбільш важливих завдань фразеології як лінгвістичної дисципліни є всебічне вивчення фразеологічного фонду мови. Проблематика перекладу англійських ФО у сучасному перекладознавстві посідає одне з провідних місць. Одним із найактуальніших питань сучасних розвідок А. Борисової, О. Горчак, К. Кусько, В. Лук'янця, А. Паламарюка, О. Селіванової та ін. є переклад політичної фразеології.

Значення ФО не завжди можливо виокремити із значення його компонентів, що викликає складнощі адекватного сприйняття, розуміння та перекладу. У самому фразеологічному понятті є дві сторони: план змісту (десигнат), що розглядається на трьох рівнях: сигніфікативному (відображає зміст поняття), денотативному (відображення поза мовленнєвих явищ), конотативному (емоційне забарвлення) та плану вираження, тобто матеріальної оболонки ФО [4]. А отже основним перекладацьким завданням є передача смислового значення та збереження яскравості й колоритності ФО мови оригіналу у мові перекладу, шляхом підбору аналогічного виразу. У разі відсутності в мові перекладу ідентичного образу перекладач змушений вдаватися до пошуку «приблизної відповідності» [1, с. 83]. Для досягнення максимальної адекватності при перекладі фразеологізмів з англійської на українську мову перекладач повинен вміти користуватися різними способами перекладу [1, с. 80]. У даній роботі ми будемо дотримуватися класифікації фразеологізмів за способами їх перекладу, за основу ми взяли точку зору О. В. Куніна, за якою виділяються наступні способи перекладу:

1. повний еквівалент – ФО англійської мови співпадає з ФО української мови за значенням, образністю, лексичним складом та граматичною структурою,
2. частковий еквівалент (контекстуальний) або аналог,
3. калькування (послівний переклад),

4. описовий переклад [4, с. 4–13].

Переклад за допомогою повного еквіваленту, тобто наявного в українській мові адекватного фразеологічного звороту, що співпадає з англійським за змістом, образною основою, лексичним складом та граматичною структурою. До повних еквівалентів можна віднести біблеїзми, приказки, крос-культурні явища, тощо. Розглянемо кілька прикладів з політичних промов Г. Клінтон: «*It is time to **roll the sleeves up** and start working together for the sake of America*» – «*Настав час засукати рукава і почати працювати разом на благо Америки*» [5]. ФО «**to roll the sleeves up**» має повний еквівалент в українській мові «засукати рукава», який відтворює структурно-семантичну форму та смислове навантаження. «*No **Pandora's boxes**. I am ready to share my views and thoughts with you*» – «*Жодних скриньок Пандори. Я готова поділитися з Вами моїми переконаннями та думками*» [5]. ФО «**Pandora's box**» – загальновідоме запозичення, спільне для обох мов. «*Serious risks are emerging from institutions in the **shadow banking system**. Stories of misconduct in the financial industry are shocking, it is like allowing drug cartels to **launder money***» [6] – «*Значні ризики надходять від інститутів **тіньової банківської системи**. Розповіді про невірне управління фінансовою індустрією шокують, це все одно що дозволити наркокартелям **відмивати гроші***». ФО «**shadow banking system**» та «**to launder money**» перекладені способом підбору повних еквівалентів, які передають смислове та емоційне навантаження, без структурних чи семантичних змін ФО.

Переклад за допомогою часткових фразеологічних еквівалентів (аналогів) означає, що в пропонованому англійською мовою еквіваленті можливі деякі розбіжності з українським відповідником. Іншими словами, «при перекладі ФО важливо, перш за все, передати суть і образ фразеологізму, а не його мовну структуру» [2, с. 28]. Прикладами перекладу шляхом підбору часткового еквіваленту (аналогу) слугують наступні ФО: «*political umbrella*» – «*політичне прикриття*»; «*to clean up the mess*» – «*навести лад*»; «*climb from the swamp to the stars*» – «*крізь терни до зірок*», «*to leave on the sidelines*» – «*залишити поза грою*». Розглянемо приклади вживання ФО в промовах Г. Клінтон, які були перекладені нами шляхом підбору часткового еквіваленту. «*We can't afford to **leave talent on the sidelines**, but that's exactly what we're doing today. This is wrong and, **on my watch**, it will change*» – «*Ми не можемо дозволити **залишити таланти поза грою**, але саме цим ми зараз і займаємося. Це неправильно і, за моєї каденції, буде змінено*» [5]. Переклад ФО частковим еквівалентом фіксує увагу слухача на існуючій проблемі та переконує у небайдужості мовця, подібні лексичні трансформації є контекстуально обумовленими змістом політичної промови.

Окремою групою при перекладі ФО за допомогою часткового еквіваленту можна виокремити антонімічний переклад, метою якого є передача негативного значення за допомогою стверджувальної конструкції або навпаки, наприклад: «*...a Democratic president has had to come in and **clean up the mess***» [6] – «*...президент від Демократичних сил мав прийти та **навести лад***». Антонімічний переклад ФО «*to clean up the mess*» є цілком мотивованим, оскільки дана трансформація повністю передає значення ФО, а також допомагає зберегти у мові перекладу позитивний настрій промови.

Калькування (послівний переклад) – застосовується в тих випадках, коли потрібно зберегти образність фразеологізму та дати пояснення неіснуючих реалій, наприклад: «*megaphone diplomacy*» – «*мегафонна дипломатія*», коли перемовини між двома країнами ведуться у ЗМІ; «*gigaeconomic situation*» – «*гігномічна ситуація*;

ситуація за якої діє економіка вільного заробітку» [3; 5]. Завдяки прийому калькування в перекладі зберігається художній компонент фразеологізму. Але іноді при послівному перекладі створюється незвичний для цільової мови буквалістичний варіант, значення якого не завжди буде зрозумілим навіть у контексті, тому, на нашу думку, за таких умов варто давати додаткове пояснення фразеологічної одиниці – перекладацький коментар. Наприклад: «*This **gigeconomic situation** is creating exciting opportunities and innovation but it's also raising hard questions about workplace protections*» [6] – «Така **гігномічна ситуація** (обставини, за яких дохід громадян значною мірою залежить від підробітку) створює чудові перспективи та інновації, але водночас піднімає складні питання щодо захисту робочих місць».

Описовий переклад передає правильне значення фразеологізму, але образність оригіналу втрачається: «*red state*» – «штат, який підтримує республіканців»; «*move heaven and earth*» – «зробити все можливе і неможливе для досягнення мети»; «*to go beyond*» – «вийти за межі, покращити», «*Wall Street*» – «фінансова олігархія», «*Main Street*» – «пересічне місто Америки, типова Америка», «*deal breaker*» – «ініціатор, підбурювач» [5; 6]. Для прикладу візьмемо наступний вираз: «*We will **move heaven and earth** to give our children good education*» [5]. Цей вираз можна передати шляхом пояснення: «Ми **зробимо все можливе** для того, щоб наші діти отримали хорошу освіту». На нашу думку, цей спосіб перекладу сучасної політичної фразеології є одним із найпоширеніших за кількістю прикладів. Адже для перекладача легше описати невідомий широкому загалу образний іноземний вислів, ніж намагаться створити власний влучний відповідник, який би використовували у повсякденному житті. Але описовий переклад не передає колорит іноземного фразеологізму, можлива навіть втрата прихованого значення ФО, підтексту. Тому, на нашу думку, не варто зловживати описовим перекладом, або ж, принаймні, поєднувати його, за можливості, із способом калькування. Розглянемо наступні приклади: «*As a former Senator from New York, I know first-hand the role that **Wall Street** can and should play in our economy – helping **Main Street** grow and prosper*» [6] – «Мені, як колишньому сенатору штату Нью-Йорк, відома інформація з перших рук про роль, яку **фінансова олігархія Уоллстрит** може і повинна відігравати у нашій економіці, допомагаючи **Мейн Стріт – провінційним містам Америки**, зростати і процвітати». «*We also have to go beyond Dodd-Frank*» [6] – «Ми також маємо **зробити все можливе, щоб вийти за межі і покращити закон Додда-Френка**, що призвів до значних змін у фінансовому регулюванні, щоб знизити ризики фінансової системи». Для перекладу даного висловлювання Г. Клінтон був використаний описовий метод перекладу ФО «to go beyond», а також перекладацький коментар з метою пояснення важливості та масштабності даного політичного твердження.

Як бачимо, функціонування ФО в мовленні багато в чому залежить від прагматичних аспектів ситуації спілкування (час, місце, соціальне положення) Труднощі перекладу фразеологічних одиниць пов'язані по-перше з певною складністю їх ідентифікації; по-друге, з їх етноспецифікою, тому перекладач не повинен надмірно вносити елементи культури мови перекладу в текст; по-третє, необхідність передачі підтексту та емоційної насиченості фразеологізму.

Список використаних джерел:

1. Виноградов В. С. Введение в переводоведение / В. С. Виноградов. – М.: Издательство института общего среднего образования РАО, 2001 – 348 с.

2. Корунець І. В. Теорія і практика перекладу / І. В. Корунець. – К.: «Вища школа», 1986. – 173 с.

3. Кунин А. В. Англо-русский фразеологический словарь / А. В. Кунин. – [7-е издание стереотип.]. – М.: Рус. яз. – медиа, 2006. – 571 с.

4. Кунин А. В. Курс фразеологии современного английского языка: [учеб. для ин-тов и фак-тов иностр. яз.] / А.В. Кунин. – М.: Высшая школа, 1986 – 336 с.

5. Clinton H. R. Remarks at the U.S.-India Higher Education Dialogu, 2012. – Режим доступу: <http://www.state.gov/secretary/rm/2012/06/192159.htm>

6. Clinton H. R. Speech On Economic Policy//Campaign Buzz 2016 July 13, 2015: Policy Transcript ELECTION 2016 режим доступу: <https://historymusings.wordpress.com/2015/07/13/full-text-campaign-buzz-2016-july-13-2015-hillary-clintons-speech-on-economic-policy-transcript>

Панарін С.О.

студент,

*Дніпропетровський національний університет
імені Олеся Гончара*

ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ТВОРІВ У ЖАНРІ ЦИ НА ПРИКЛАДІ ВІРША ЛІ ЦІНЧЖАО «清平樂» («ЧИСТА І СПОКІЙНА МУЗИКА»)

На думку вчених, однією із найяскравіших представниць поезії жанру *ци* (詞) є поетеса Лі Цінчжао, а тому аналіз її віршу може чимало розказати нам про проблеми, що постають перед перекладачами поезій у жанрі *ци*. Розглянемо вірш Лі Цінчжао «Чиста і спокійна музика» (清平樂) і його англійський і російські переклади. Українських перекладів цього віршу, нажаль, немає. Англійський переклад даного *ци* – К. Рексрота. Російський – М. І. Басманова. Український підрядковий переклад нашого авторства.

«年年雪裏, // 常插梅花醉, // 揆盡梅花無好意, // 贏得滿衣清淚! // 今年海角天涯, // 簫簫兩鬢生華。 // 看取晚來風勢, // 故應難看梅花» [5, с. 269].

Щорічно у снігу, // Хмільна вставляю [у волосся] цвіт китайської сливи, // Цей опалий цвіт не приносить нічого доброго, // Мій одяг весь у сльозах! // Цього року я на краю моря й небес, // Мої скроні посивіли. // Я побачила, що вечірній вітер // Занадто сильний, тому мені складно побачити цвіт китайської сливи.

«Year after year in the snow, intoxicated, // I have put the new plum blossoms // In my hair. // Now the fallen petals // Only depress me. // All I have gained is a dress // Wet with crystal tears. // This year I am at the corner // Of the sea and the edge of Heaven. // I am old and lonely. // My temples have turned white. // I realize that the evening wind // Is too strong for me. // It is no longer possible // For me to contemplate // The blossoming plums» [5, с. 269].

«Падал снег. А в саду *мэйхуа*, // Как всегда, в эту пору цвела. // Помню, веточку алых цветов, // Захмелев, я в прическу вплела. // Но осыпались эти цветы // И моих не украсят волос. // Неумные слезы бегут, // Стала мокрой одежда от слез. // И теперь в чужедальнем краю // Новый год я встречаю одна. // Непонятно, когда же могла // Побелить мне виски седина!.. // Вечереет. И ветер подул. // И за окнами стало темно. // Нет, не стоит искать *мэйхуа* – // Не увидишь ее все равно» [3, с. 179].